

Handläggare
Ewa Jungstedt Pilestål
Telefon: 0850820581

Till
Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
2021-09-23

Remiss av Mer relevant än någonsin. Biblioteksplan för Stockholms stad 2022-2025

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2021/850

Förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Biblioteksplanen beskriver hur biblioteken kan bidra till att staden är ledande i att leva upp till barnrätt och mänskliga rättigheter, där mångfald, innovationer, nytänkande och tillgänglighet är ledord. Prioriterade målgrupper är personer med funktionsnedsättning, nationella minoriteter, personer med annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar. I biblioteksplanen beskrivs fem strategiska förflyttningar för biblioteken de närmaste åren.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget till ny biblioteksplan, men i vissa avseenden anser förvaltningen att planen skulle kunna utvecklas. Även om gruppen äldre inte nämns i bibliotekslagen, anser förvaltningen att den gruppen kan finnas med bland prioriterade målgrupper i stadens biblioteksplan. Jämställdhetsperspektivet skulle kunna uttryckas på ett tydligare sätt och det behöver framgå mer konkret vad som ska göras för att tillgängliga bibliotek ska kunna erbjudas alla.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat förslag till ny biblioteksplan, Mer relevant än någonsin. Biblioteksplan för Stockholms stad 2022-2025, till alla stadsdelsnämnder, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, utbildningsnämnden, stadsledningskontoret, Stockholms Stadshus AB och till Svensk biblioteksforening region Stockholm, Uppsala och Gotland för synpunkter senast den 1 oktober 2021. Remissunderlaget bifogas.

Den nya biblioteksplanen föreslås ersätta Biblioteksplan för Stockholms bibliotek 2016-2020, som på grund av pandemin förlängts till att gälla även 2021.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Staben inom Administrativa avdelningen. Nämndens råd för funktionshinderfrågor och pensionärsrådet har haft möjlighet att lämna synpunkter på remissen.

Ärendet

Förslaget till ny biblioteksplan har utarbetats av kulturnämnden med utgångspunkt från Vision 2040 – Möjligheternas Stockholm. Biblioteksplanen beskriver hur biblioteken kan bidra till att staden är ledande i att leva upp till barnrätt och mänskliga rättigheter, där mångfald, innovationer, nytänkande och tillgänglighet är ledord.

Med utgångspunkt från bibliotekslagen är de prioriterade målgrupperna

- personer med funktionsnedsättning
- nationella minoriteter
- personer med annat modersmål än svenska
- barn och ungdomar.

Biblioteket beskrivs som en aktör i ett litterärt ekosystem i samspel med författare, förlag, distributörer, bokhandlare, översättare, kritiker, biblioteksmedarbetare och läsare.

Biblioteket samverkar med skolor, förskolor, näringsliv, civilsamhälle, andra förvaltningar, högskolor och universitet.

Strategiska förflyttningar

Med utgångspunkt från den datainsamling som genomförts, har utvecklingsbehov identifierats. I biblioteksplanen beskrivs fem strategiska förflyttningar för biblioteken de närmaste åren:

- Från bokrygg till levande litteratur
- Från bibliotekens bestånd till stockholmarnas samling
- Från kopieringsrum till samhällsuppdrag
- Från biblioteket mitt i byn till bibliotek i hela staden
- Från erbjudande till inbjudande

I korthet innebär de fem punkterna följande.

Från bokrygg till levande litteratur

I biblioteksplanen beskrivs att litteraturen ska synliggöras, knyta an till olika händelser i omvärlden, koppla ihop nya böcker med gamla och knyta band mellan böcker och användare. Utlåningen ska öka.

Från bibliotekens bestånd till stockholmarnas samling

Här beskrivs att det behövs en modern logistikkedja med en logistikcentral och en utvecklad infrastruktur för transporter och

reservationer. Lånevillkor och reservationsavgifter ska ses över. Det ska leda till en bättre och mer jämlik utlåning.

Från kopieringsrum till samhällsuppdrag

Medborgarservice och samhällsvägledning ska förbättras genom bättre användning av biblioteksrummet, digitala kanaler, rekrytering av nödvändig kompetens och genom samarbete med stadsdelar, näringsliv och civilsamhälle.

Från biblioteket mitt i byn till bibliotek i hela staden

Som ett komplement till de lokala biblioteken är ambitionen att placera ett nodbibliotek i varje stadsdelsområde. Där ska verksamheten formas efter behoven i ett större närområde än det mest lokala. De större bibliotek som redan har ett upptagningsområde kan utvecklas och där det saknas kan nya tillkomma. Tillgänglighet och öppettider på de lokala biblioteken kan öka.

Från erbjudande till inbjudande

Upplevelsen ska vara i fokus. Möjligheter till medskapande ska förbättras genom tydligt värdskap och välkomnande bemötande. Digitala tjänster ska vara attraktiva och moderna och det metodiska trygghetsarbetet ska fortsätta.

Synpunkter och förslag

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget till ny biblioteksplan och uppfattar den som modern och anpassad till den digitala utvecklingen i samhället.

Förvaltningen välkomnar att det rörliga och uppsökande biblioteksarbetet ska stärkas, eftersom det kan gynna samverkan med förskolorna. Det är också värdefullt att vikten av samverkan med förskolan är tydlig, med fokus på att stimulera läsning och språkutveckling.

I vissa avseenden anser förvaltningen att biblioteksplanen skulle kunna utvecklas, se nedan.

Prioriterade målgrupper

Förvaltningen konstaterar att äldre inte finns med bland de prioriterade målgrupperna i biblioteksplanen. Även om gruppen äldre inte nämns i bibliotekslagen, anser förvaltningen att den gruppen kan finnas med bland prioriterade målgrupper i stadens biblioteksplan.

Enligt stadens strategi för en äldrevänlig stad, underlag till program oktober 2017, ska staden främja ett aktivt liv genom att vara tillgänglig och inkluderande för äldre personer med varierande behov och förutsättningar.

I planen beskrivs bland annat allas rätt till deltagande och biblioteken som mötesplatser (sidan 9), att de ska vara tillgängliga för alla (sidan 12), att biblioteket är öppet för alla som behöver det för att ta del av information och sköta grundläggande medborgarärenden, att många kommer dit för informationssökning och bankärenden (sidan 14) samt att biblioteken under pandemin levererade böcker till personer i riskgrupper som isolerades hemma (sidan 14). I nämnda beskrivningar ingår ofta äldre, vilket borde motivera att gruppen även finns med som en prioriterad målgrupp.

Utöver att tillhandahålla litteratur med mera, skulle biblioteken kunna bidra till äldres deltagande i den demokratiska processen genom att erbjuda insatser i att använda digital teknik.

De fem strategiska förflyttningarna

Från bokrygg till levande litteratur

Det är bra att lyfta fram även böcker som har smalare målgrupper för att öka utlåningen av dem.

Från bibliotekets bestånd till stockholmarnas samling.

De digitala lösningarna ger nya möjligheter och underlättar att ta del av hela beståndet. Även vägledning och inspiration till läsning kan utvecklas digitalt.

Från kopieringsrum till samhällsuppdrag

I avsnittet framgår tydligt bibliotekens utvidgade uppdrag som även omfattar medborgarservice av olika slag.

Vad gäller trygghetsfrågorna, så har förvaltningen ett utvecklat samarbete med biblioteken kopplat till ”häng” på biblioteken. Ett lokalt bibliotek kan vara trygghetsskapande i sig. I till exempel Östberga har inrättandet av ett bibliotek tillsammans med fritidsgård, öppen förskola och mötesplats för äldre bidragit till att skapa ett levande torg och en trygg mötesplats.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning
Social omsorg vuxen

Slakthusplan 8 A
Box 81
121 22 Johanneshov
Växel 08-508 14 000
Fax
eav@stockholm.se
stockholm.se

Från biblioteket mitt i byn till bibliotek i hela staden

Mobila bokvagnar, bokbussar och bokhyllor i stadens olika verksamheter kan göra att nya målgrupper hittar till läsandet.

Från erbjudande till inbjudande

Begreppet ”inbjudande” måste enligt förvaltningens uppfattning innebära trygga biblioteksmiljöer, där det finns uppsikt över rummet.

I stadsdelsområdet finns bibliotek med varierade öppettider och utbud i Enskede, Hagsätra, Högdalen, Årsta (stängt för renovering) och Östberga.

Jämställdhetsanalys

I planen lyfts mänskliga rättigheter och i datainsamlingen inför planen har en jämn könsfördelning eftersträvat. Förvaltningen anser att jämställdhetsperspektivet skulle kunna uttryckas på ett tydligare sätt även i biblioteksplanen. Det framgår inte vilka som nyttjar biblioteken mest, kvinnor eller män, eller om det är någon grupp man behöver anstränga sig för att nå ut till och vad man i så fall planerar.

Barnrättsperspektiv

Enligt förvaltningens bedömning är barnrättsperspektivet tydligt uttryckt i förslaget till biblioteksplan. Barn och ungdomar anges som en av de prioriterade målgrupperna, barn har deltagit i workshoppar inför framtagandet av planen och citat från barn finns med. Det framgår också vilken betydelse biblioteken har för barns möjlighet att ta del av litteratur och kultur, bland annat utifrån samverkan med förskolan, och som en lugn plats för läxläsning och studier.

Tillgänglighet

Tillgänglighetsperspektivet behöver förtydligas i planen, så att det framgår mer konkret vad som ska göras för att tillgängliga bibliotek ska kunna erbjudas alla.

Stadsdelsnämndens pensionärsråd vill betona att alla inte är digitala, fördelen med låna böcker i princip gratis, vikten av tillgången till tidningar, att biblioteken möjliggör för alla att läsa olika typer av litteratur samt att biblioteken är en träffpunkt för både ung och gammal. I stället för obemannade bibliotek anser rådet att biblioteken i stället bör utvecklas att bli mer mångkulturella.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsförvaltning
Social omsorg vuxen

Slakthusplan 8 A
Box 81
121 22 Johanneshov
Växel 08-508 14 000
Fax
eav@stockholm.se
stockholm.se

Förvaltningen föreslår att nämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör

Anna Larsson
Avdelningschef

Bilagor

1. Protokollsutdrag från kulturnämnden 2021-06-15
2. Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande 2021-06-04
3. Mer relevant än någonsin – biblioteksplan 2022-2025

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2021-09-08
Anna Larsson, Avdelningschef	2021-09-08